

DEK

DEMOKRATİK EĞİTİM KURULTAYI

1977

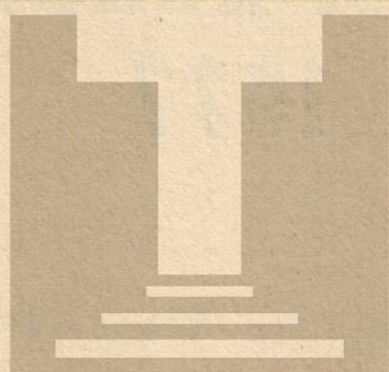
Hüseyin Beysülen

TÜSTAV
AZGELİŞMİŞ ÜLKELERDE EĞİTİM

- bildirge -

töb-der

TÜSTAV

Az gelişmişlik, bir toplumun toplumsal gelişme için bilimsel olarak saptanmış ölçülere erişememiş olması halidir diye tarif edilebilir. Bu kategoriye giren ülkelerin hepsinde gelişme düzeyi aynı değildir kuşkusuz. Aralarında gelişmişlik farkları bulunsa dahi, bir çok yönden benzerlik arzederler.

Bugün az gelişmiş ülkelerin hepsi aynı ekonomik sisteme sahip değiller. Bazıları kapitalist bir yola girmiş ve emperyalizmin sömürü alanına dahil olmuş, bazıları ise kapitalist aşamayı atlayarak dünya sosyalist sisteminin desteğini kazanmış ve sosyalist kuruluş yoluna girmişlerdir. Büyük bir bölümünde feodal gericilik tasfiye edilememiş ve emperyalizme bağımlı kapitalistlerle ortaklaşa iktidarda bulunmaktadır. Bazılarında kısıtlı bir burjuva demokrasisi hakim olmakla birlikte, bazılarında ise gerici güçlerin çeşitli şekillerde belirlenen faşist ve Irkçı baskı yöntemleri yürürlüktedir. Bunlar açık bir kanlı diktatörlüü sürdürmekte ve ülkelerini çok daha ileri boyutlarda emperyalizmin tahakkümü altına sokmaktadırlar. Buna karşı sosyalist kuruluş yolunda olanlarda ise emekçi kitlelerin iktidarı pekiştirilmeye çalışılmaktadır. Bir kısmı Kurtuluş Savaşını başarıya ulaştırmış ve sömürsüz bir düzen kurmak için ülkelerinde bulunan sömürücü güçlerle mücadelede de başarıya ulaşmış, bir kısmında ise klasik sömürgecilik tasfiye edilmekle beraber üretim araçlarının özel mülkiyetine dayalı bir sömürü düzeni devam etmekte ve emperyalizmin kollarına itilmektedirler. Hala sömürgeciliğe emper-

yalizme, ırkçılığa karşı sıcak savaşın içerisinde olanlar da mevcuttur. Amma hepsinde ileri-geri, devrim-karşı devrim yani sosyalizm-kapitalizm mücadelesi aralıksız olarak sürüp gitmektedir.

Az gelişmiş ülkelerle ilgili olarak yaptığımız bu kısa açıklamadan sonra eğitim sorununu incelemeye geçebiliriz.

Az gelişmiş ülkelerde eğitimin durumu:

Az gelişmişlik toplumsal hayatın bütün alanlarında kendisini gösterir. Eğitimdeki geri kalmışlık ise bu bütünün bir parçasını oluşturur. Bu ülkelerde eğitimdeki geriliğin maddi koşulları vardır. Bu yüzden az gelişmiş ülkelerdeki eğitim konusunu incelerken bunların sosyo-ekonomik yapılarına bakmak gerekir. Daha doğrusu bu ülkelerde nasıl bir ekonomik sistem yürürlüktedir? İktidardaki güçler kimlerdir ve hangi sınıfların çıkarlarına hizmet ediyorlar? O ülkede sınıfların mevzilenmesinin aldığı biçim nasıldır? sınıflarına karşılık aramak gerekir her şeyden önce. Toplumdaki sınıfsal dengeyi gözardı etmek, iktidarın sınıfsal yapısını kenara itmek bizi gerçeklerden kesinlikle uzaklaştırır ve yanlış sonuçlara götürür. Bu rada karşımıza hemen iki durum çıkıyor. Yani eğitim konusunu az gelişmişlik sınıflandırmaya giren kapitalist ve sosyalist yoldaki ülkelere göre ayrı, ayrı ele almamız içabediyor.

Üretim araçları üzerinde özel mülkiyetin var olduğu kapitalist veya kapitalist üretim biçiminin yanı sıra feodal üretimin de bulunduğu ülkelerde eğitim sömürüye hizmet eden bir araç durumundadır. Çünkü egemen güçler bütün olanakları kendi sınıfsal çıkarları doğrultusunda kullanmaktan vazgeçmezler

hiç bir zaman. Bunun yanısıra gerici boyunduruğu kırılmış ve sosyalizm yoluna girmiş ülkelerde ise eğitim emekçi sınıfların yani tüm toplumun çıkarlarına hizmet eder. Gene sömürgeciliği tasfiye etmiş bir ülke ile henüz bunu başaramamış ülkelerde eğitimin işlevi değişiktir.

Az gelişmiş ülkelerdeki geri kalmışlığın temel nedeni ekonomik geriliktir. Hiç şüphesiz eğitimdeki geriliğin temelini ekonomik olarak var olan geri kalmışlık oluşturduğu gibi, eğitim geriliği de ekonomik açıdan geri kalmaya neden olur. Aralarında diyalektik bir bağ mevcuttur.

Az gelişmiş ülkelerde okuma-yazma ve okul durumu :

Bu ülkelerde geri olan eğitim düzeyinin en belirgin ölçütü okuma-yazma oranında görülen düşüklüktür. Kitlelerin büyük bir bölümü basit bir kitabı veya günlük gazeteyi dahi okuma olanağına sahip değiller. Bu olanaksızlık hem okuma yazma bilmemeleri, hem de maddi koşulların elverişsiz olmasındandır. Ancak şunu da belirtelim ki az gelişmiş ülkelerde okuma yazma bilmiyenlerin durumu ülkeden ülkeye değişiklikler arz etmektedir.

Eğitim kurumlarının sayısı azdır. Bu yetersizliğe bir de var olan kurumların kapasite yönünden mevcut olan eksikliklerini eklememiz gerekir. Yani hem sayıları az, hem kapasiteleri yetersiz ve hem de araç-gereçleri noksandır. Ayrıca eğitim kurumlarının ülke yüzeyine dağılımları dengesizdir. Ancak bu yetersizlik ve dengesizlik durumunu açıklarken o ülkede varolan ekonomik yapıya bakmamız ve çeşitli sınıflara göre durumu ayrı, ayrı tahlil etmemiz icabeder.

Elbette sömürücü sınıfların iktidarı ellerinde tuttukları ülkelerde bunlara sunulan eğitim hizmetleriyle sömürülen kesimlere sunulan hizmetler arasında büyük bir farklılık vardır. Bu farklılık hem şehirlerde ve hem de kırsal kesimlerde görülür. Sanayicilere, spekülâtorlere, tüccarlara ve yüksek bürokratlara sunulan eğitim hizmetleri, emekçilere sunulandan çok daha niteliklidir. Bir kere egemen sınıflara mensup kişilerin çocukları çeşitli lüks okullarda eğitim görmektedirler. Buralarda müfredat programı daha zengindir. Tabii bu kesimin maddi koşulları çok daha iyi olduğundan çocuğun okul içinde ve okul dışındaki bütün gereksinmelerini rahatlıkla karşılamak imkânı vardır. Bu ayrıcalıklı durumu görmek için bazı incelemeler yapmaya gerek yoktur. Çevremize baktığımızda özel eğitim kurumlarıyla, paralı lüks okullarda yapılan eğitimle; emekçi çocuklarının gittiği okullar arasındaki farkları görmemiz zor değildir. Bunun ötesinde bahsettiğimiz lüks okullarda eğitici kadrolar tamdır. Yani bu okullarda çocuğun dersinin aksaması söz konusu olamaz. Ders araçları son derece boldür. Çocuk her türlü laboratuvar ve diğer araçlardan yeterince yararlanabilir.

Çocuğun okuması kırsal alanlarda daha da güçleşir. Şurasını belirtmek gerekir ki az gelişmiş ülkelerde nüfusun büyük çoğunluğu kentlerde oturmaktadır. Köy ve köy-altı yerleşme birimleri sayısal bakımdan çoktur. Yerleşme birimlerinin hepsine okul yapılamamaktadır. Bu durum okulsuz yerleşme yerlerindeki çocukların okula gitmelerine engel teşkil etmektedir. Gidenler ise büyük zorluklarla karşılaşırlar. Elbette bu olumsuzluklar maddi açıdan güçsüz olan küçük mülk sahibi veya mülksüz köylüler

için söz konusudur. Yoksa büyük toprak sahibi için değil. Ağanın çocuğu her zaman okula gitme imkanlarına sahiptir.

Köylerin büyük bir çoğunluğunda derslik ve eğitici sayısının yetersiz olduğunu belirttik. Böyle olunca birkaç sınıfın bir tek dershanede ders yapması bir zorunluluk halini alıyor. Elbette bu tür uygulama ciddi eğitim olmak özelliğine sahip değildir. Sonuçta çocuk, günde olması programlanandan çok daha az saatte ders yapabilmektedir. Bundan öğretmen de olumsuz yönde etkilenmektedir. Çünkü o bütün enerjisini birtek sınıfı iyi bir şekilde eğitmek için harcıyamaz. Birkaç sınıfla aynı anda ilgilenmesi dağınmak çalışmaya, programsız olmaya ve ders konularını hazırlıyamamaya götürür eğiticiyi. Sonuçta zararını gene eğitilen çocuk çeker. Bunun dışında özellikle şehir ve kasabalarda görülen bir diğer uygulama da eğitim hizmetlerinin sağlıksızlaşmasına neden olmaktadır. Bu uygulama ikili ve üçlü tedrisat şeklinde görülür. Çoğu zaman çocuk günde ancak birkaç saatlik yani programlanandan daha az zaman ders görebilme olanağına sahiptir.

Çocuğun içerisinde bulunduğu maddi koşulların etkisi :

Çocuğun eğitimini ele alırken onu bir de aile çevresi içerisinde düşünmemiz gerekir. Az gelişmiş ülkelerde geniş emekçi yığınlarının geçim sıkıntısı içerisinde oldukları bilinmektedir. Bunun sonucu olarak bu aileler sağlık koşullarına sahip bir evde oturamamaktadırlar. Aydınlatılması, ısıtılması yeterli olmayan, dar ve kalabalık evlerde oturan bu ailelerin

çocukları kötü koşullarda çalışmak zorunda kalmakta ve verimli bir sonuç elde edememektedirler. Emekçi aileler kültürel bakımdan yetersizdirler. Anne ve babanın çocuğuyla ilgilenmesi ona eğitiminde yardımcı olması mümkün değildir. Kaldı ki ailenin geçim sıkıntısı çocuğa da bazı yükümlülükler getirir. Kırsal kesimde yani tarım ve hayvancılıkla uğraşan kesimlerdeki aileler her zaman insan gücüne ihtiyaç gösterirler. Çocuklar ailelerine yardım etmek ve fiilen çalışmak zorundadırlar. Elbette küçük yaşta ailenin geçiminde sorumluluk yüklenen çocuğun iyi eğitilmesi düşünülemez. Aynı durum şehirlerde yaşayan emekçi çocuklarında da görülür. Geçim sıkıntısı çeken ailenin çocuğu bu sıkıntıyı maddi açıdan çektiği gibi psikolojik olarak etkilenir. Moral bozukluğu ve üzüntü içerisinde hergün çektiği sıkıntıdan şikayetçi olan anne ve babanın bu üzüntüsünün çocukları etkilememesi mümkün değil. İçlerinden bazıları okul çağını çalışmakla geçirmekte, bazıları ise okul saatleri dışındaki zamanlarını çalışmak suretiyle değerlendirilmek zorunda kalmaktadırlar. Çok ağır koşullar altında çalışan ve okula gidemiyen çıraklar bunun en iyi örneğini teşkil etmektedirler.

Burada üzerinde durulması gereken diğer bir önemli konu da beslenme sorunudur. Bilindiği gibi bugün ülkelerin gelişmişlik düzeyleri saptanırken beslenme ile ilgili istatistikler önemli göstergeler olarak kabul edilir. Gene bilim şunu göstermiştir ki iyi bir beslenme ancak tahılın yerine proteinlerin konulmasıyla mümkün olur. Az gelişmiş ülkelerin en önemli ve belirleyici özelliklerinden biri bu ülkelerde tahıl tüketiminin olması gerekenden fazla, protein tüketiminin ise az olduğudur. Kötü bir beslenme insanın

fizik ve zekâ açısından iyi gelişmesini engeller. İşte bu bakımdan az gelişmiş ülkelerde mevcut bulunan tahılla beslenme, yani kötü beslenme insanın gelişmesini ve dolayısıyla eğitimini olumsuz olarak etkilemektedir. İyi beslenmeyen çocuğun, iyi eğitilmesi de mümkün değildir.

Eğiticileri etkileyen faktörlerin etkisi :

Az gelişmiş ülkelerde eğiticilerin kendileri de yetersiz eğitimin etkisindedirler. Yani en başta bu ülkelerin eğiticileri iyi eğitilememiş, sağlıklı bilgilerle donanmamışlardır. Bu kişiler büyük maddi güçlüklerle karşı karşıyadırlar. Ülkemizde öğretmenlerin birçok sosyal ve ekonomik sorunlarının çözümlenmemiş olması ve daima geçim sıkıntısı içerisinde olmaları bilinmektedir. Bu durum bütün kapitalist yolu seçmiş iktidarların yönetimindeki ülkelerde vardır. Eğiticinin elinde yeteri kadar ders aracı, kitap gazete ve broşür yoktur. Onun sürekli olarak kendisini yenilemesi uygar dünyadan haberdar olması, yurdunu ve dünyayı tanıyıp, tanıtabilmesi olanakları kısıtlıdır. Ancak onun karşılaştığı en önemli güçlük düzenle olan çelişkisi sonucu doğan güçlüktür. Gerek gördüğü belli düzeydeki eğitim ve gerekse var olan koşullar çoğu zaman az gelişmiş ülke eğiticisinin hızla bilinçlenmesi sonucunu doğurmaktadır. Eğitici sömürü düzeninin içyüzünü öğrendikçe, sosyal ve ekonomik konularla ilgili bilgiler edindikçe bunları öğrencilerine ve çevresine aktarmaya çalışacaktır. Bu ise iktidardaki güçlerin hoşuna gitmez. Daha öncede belirttiğimiz gibi onların istediği eğitim sınıfsal çıkarlarının korunmasına hizmet eden bir eğitimidir. Öğretmen onların bu istekleri doğrultusunda davran-

mayıp gerçekleri açıkladıkça büyük baskılarla karşılaşır. Bu baskı çeşitli şekillerde görülür ve eğitimde verim düşüklüğüne neden olur.

Eğitim içeriği bakımından iktidarı ellerinde bulduran siyasal güçlere hizmet edecek şekilde düzenlenir.

İktidarı ellerinde bulduran güçler bütün olanakları kendi düzenlerinin devamı ve güçlenmesi için kullanırlar. Bu sınıfsal mücadelenin doğal ve mantıklı bir sonucudur. Sistemin onu sürdürmek isteyenlerin arzuladıkları biçimde sağlıklı olması için kullanılan araçlar çok çeşitlidir. Eğitim bu araçlardan biridir. Hatta iktidar güçleri için diğer bir çok araç içerisinde en önemlisidir.

Gerici güçlerin iktidarları döneminde eğitim gerici bir öze sahiptir. Gerçekleri kitlelerden gizlemenin en önemli araçlarından biridir. Çünkü bu güçler gerçeklerin bilinmesinden fazlasıyla ürkerler. Bu bakımdan bütün eğitim kurumlarının gericileştirilmesi onlar için önemlidir. Bütün istedikleri o kurumlarda beyni yıkanmış, çevresiyle ilişkisi kesilmiş, yanlış bilgilerle şartlanmış bir insan tipi yaratmaktır. Yani önemli olan sömürüyü göremiyen, ona kulluk eden, egoist, çıkarıcı insanların çoğunlukta ve etkinlikte oldukları bir toplumsal yapıyı yaratmak ve ayakta tutmaktır. Bunu başarmak için onların eğitime verdikleri biçim az gelişmiş ülkelerdeki uygulamayı biraz daha derinden incelemek gerekir.

Sömürücü çevrelerin iktidarda oldukları az gelişmiş ülkelerde çeşitli toplumsal olaylar açıklanırken, daima maddi temellerinden soyutlanarak verilirler.

Bir olayın gerçek nedenlerinin açıklanması engellenir veya buna çalışılır. Onun doğumuna neden olan sosyo-ekonomik yapıya ilişkin sorunların tartışılmasının önüne geçilmiye çalışılır. Eğitim kurumları ve diğer eğitim araçları bu propaganda için geniş ölçüde kullanılırlar. Örneğin bir grev, bir köylü hareketi anlatılırken greve giden işçilerin, eyleme geçen köylülerin içerisinde buldukları koşullar, yaşam tarzları bir kenara bırakılır ve bunlar birtakım kişilerin iyi veya kötü niyetlerine bağlanır. Böylece asıl neden gözardı edilmek suretiyle, subjektif nedenlere bağlı izah tarzı ön plana çıkarılır. Bu metafizik açıklama yöntemi sonuna kadar kullanılır. Soyut kavramlarla kitleleri kandırmak eğitimin önemli amaçlarından bir haline gelir. Özünde sömürü çarkının dönmesine hizmet eden ve yığınların çıkarlarına ters düşen bir propaganda yürütülür. Gerçekler yüzde yüz ters çevrilir.

Mevcut ekonomik sistem kitlelere en iyi sistem olarak sunulur. Ekonomik kuralların insan tabiatına en uygun ve tabii nizamın gereği olduğu propaganda edilir. Bu propaganda o kadar ileriye götürülür ki kitleler mevcut düzenin bir tanrı vergisi olduğu yolunda şartlandırılabilirler. Sistem kutsallık derecesine çıkarılır. Bunun ardından mevcut sisteme karşı meydana gelebilecek herhangi bir toplumsal muhalefet felaket olarak gösterilir. Düzen kutsallaşmıştır. Onun kötülüğünü ileri sürmek, onun çirkinliklerini ortaya koymak tanrının yarattığı şeyleri yıkmaktır. İnsanları kütüklere, felaketlere sürüklemektir. Üretim araçlarını tekellerine almış sömürü çevreleri çalışarak kazanan, bileğinin hakkıyla geçinen kişiler olarak sunulur topluma. Servet bir tanrı vergisidir.

Tanrı çalışan, hakeden kullarının hepsine büyük servetleri kismet eder. Beş parmağın beşi nasıl bir değilse, insanları da eşit yaratmamıştır tanrı. Bazılarına çok mal mülk kismet eder, bazılarına az eder. Servet sahipleri tutumlu, akıllı ve becerikli kişilerdir. Fabrikatörler, toprak ağaları tüccarlar topluma hizmet eden, fedakar insanlardır aynı zamanda. Onlar olmasa açlık baş gösterir. Onlar açtıkları işyerlerinde binlerce işçiye işveren topraklarında köylüleri çalıştıran iyi yürekli insanlardır. Onların bu yaptıkları olmasa insanlar işsiz kalırlar. Böylece üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetin nereden geldiği kitlelerin gözlerinden kaçırılmaya çalışılır. Kapitalizmin özünün sömürü olduğu gizlenir. O sistemin çirkinliklerinin bilinmesinin önüne geçilme uğraşısı verilir. Öyle ki kitleler belli kişilerin ellerinde biriken o muazzam servetlerin nasıl elde edildiğini öğrenemez olsunlar, patronların işçileri, toprak ağalarının çalışan köylüleri değil, tam tersine işçilerle köylülerin onları besledikleri, kârlarını arttırdıkları ortaya çıkmasın. Servetin çalışarak değil, sistemdeki bozukluklardan, sömürüden ötürü meydana geldiği anlaşılmış olmasın.

Gerici eğitimin kitlelere öğrettikleri bu kadarla kalmaz. Toplumda sınıfların varlığını inkar eden bir politika izlenir. Bütün eğitim programları buna göre düzenlenmiştir bu ülkelerde. Çeşitli iş kollarında çalışan işçiler, memurlar, köylüler ve işverenler vardır. Bütün bunlar kardeşçe ilişkiler içerisindedirler. Herkes çalıştığının karşılığını alır. Bazı aksilikler çıksa bile herşey milli birlik ruhu, vatanseverlik duyguları içerisinde çözümlenebilir. Çok iyi olan düzen içe-

risinde her derde mutlaka çare bulunur. Bu sistemde herkes emeğinin karşılığını alır mutlaka. İşçi çalışarak üretim yapıyor, hem kendisine hem memleketine hizmet ediyor, patron ise işçisinin hakkını verdikten sonra hak ettiği kârını elde ediyor Sömürü diye bir şey mevcut değildir. Böylelikle binlerce işçiye ödediği ücret kadar kâr eden bir patronun kazancı alınının teri, emeğinin karşılığı şeklinde sunulur topluma. Her şey güllük gülistanlık bir halde gösterilir.

Bu şekilde yürütülen muazzam gerici eğitim hizmetlerine ve propagandaya rağmen hayatın kendisi gerici güçlerin yalanlarını ortaya çıkarır zamanla. Özünde sömürüye dayanan ekonomik sistem ve onun üstyapı kurumlarından biri olan gerici eğitimin karşıtı da doğar. Toplumsal muhalefeti oluşturan güçler tarafından gerçekleri göstermeye yönelik çalışmalar yapılır. Sistemin çirkin ama gerçek yüzü kitlelere gösterilir. Sınıf çatışmaları bütün uğraşlara rağmen ileri boyutlara ulaşır. Sistemin temellerinde çatırdatma sesleri duyulur. Hiç şüphesiz sistemin savunucuları eğitim faaliyetlerini yeni duruma göre ayarlamaya, ona uydurmaya çalışırlar. Bu sefer, Varolan toplumsal muhalefetin ekonomik temelle ilişkisi gizlenir kitlelerden. Onun birkaç tane kötü niyetli, vatanın bütünlüğüne kastetmek isteyen kişi tarafından yaratıldığı söylenir. Bütün suç bir avuç hain, bozguncunun marifetidir. Bunu yapan kişi ve kurumların milli bütünlüğe kastetmek isteyen ve yabancılardan destek alanlar oldukları yolunda yoğun bir propaganda yapılır. Gerici güçler eğitime bu nitelikleri kazandırıp, gerçekleri çarpıtarak topluma sunarlar birkaç başlık altında toplanabilecek olan şu amaçları güderler.

1 — Sisteme karşı, o sistemin yapısal bozukluklarından doğan muhalefeti vatanın, milletin bütünlüğüne karşı yapılmış, muzur bozucu hareketler şeklinde göstermek suretiyle mevcut sistemi vatan ve millet kavramlarıyla bir bütünlük içerisinde göstermek ve böylece sonuçta egemen güçlerin sınıfsal çıkarlarını bütün toplumun çıkarları şeklinde sunmayı başarabilmek.

2 — Bütün emekçi sınıf ve tabakaların çıkarlarına uygun eylemlerin arkasında yabancı parmağı gösterilmek suretiyle, bilinçsiz kitleleri onlardan uzaklaştırmak, düşmanlaştırmak ve sonunda yanlarına çekebilmek.

3 — Böylece yığınları yanlış bilgilerle donattıktan sonra sınıf düşmanlarına karşı uygulayacakları baskılar için daha büyük bir muhalefetle karşılaşmamak, işlerini kolaylaştırmak.

Gerçekten de az gelişmiş ülkeler içerisinde sömürü çevrelerinin iktidarda bulduklarında eğitim korkunç bir gerici niteliğe bürünür ve emekçi sınıf ve tabakaların acımasız düşmanı haline dönüşür. Emperyalizm ve yerli ortakları kitlelerin yalnız kol güçlerini değil, beyinlerini de sömürürler. Halk kitlelerinin geri bir eğitim düzeyinde bulunmaları gerici eğitim ve propaganda için bulunmaz bir ortam yaratır. Sömürüye karşı olan her hareket çarpıtılır. Bir avuç zorbanın çıkarı, bütün ulusun çıkarı şeklinde sunulur. Kapalı kapılar ardında ülkelerini yabancılar peşkeş çeken ve milliliklerinin yitirmiş bir avuç zorba; vatan, millet nutuklarını atar, yurtsever pozlarına bürünür, gerçekten ülkelerini seven insan-

ları ise hain, bölücü, yıkıcı diye sunar. Kavram kargaşası yaratma çabalarını en üst düzeyde sürdürürler bu çevreler. Soyut kavramlar eğitimin başından, hayatın sonuna kadar bireylere ezberletilir. Bu kavramlar tabulaştırılır. Bunların tartışılmasına da hi izin verilmez. Sınıfların soyutlaşmış, maddi temelleri gizlenmiş bir vatan, millet edebiyatı yapılır. Ege-men çevreler diledikleri zaman anayasaları değiştirirler amma emekçi yığınları bu yönde bir talepleri geldimi onu vatanın ve milletin çtkarlarına aykırı bir davranış biçiminde propaganda ederler.

Yeri gelmişken kavram kargaşası yaratma çabasından biraz daha bahsetmek yerinde olur sanırız. Gerçekten yukarıda bahsettiğimiz az gelişmiş ülkelerin eğitim faaliyetleri bu kargaşayı ileri derecede yürütürler. Çoğu zaman bu ülkelerin insanların eğitim kurumlarında öğrendikleri şeyler gerçeklerle bağdaşmayan anlamsız şeylerdir. Sömürü düzenine çok sayıda kılıflar uydurulur. Kulağa hoş gelecek tabirlerle süslenir sistem. Genellikle sistem gerçek ismini vermekten dahi çekinir ve ona daha değişik isimler uydurulur. Örneğin Türkiye'de öteden beri varolan ekonomik sistemin adını söylemezler egemen çevreler. Devlet okullarında, radyo ve televizyonlarında sistemin ismi söylenmez. Hele sermaye basını hiçmi, hiç yanaşmaz buna Hergün hür ve demokratik rejim, eşitlik, hürriyet gibi kavramları duymamız bundandır. Bir bakıyorsunuz ki devletin eğitim ve yayın kurumları ile sermaye sınıfının sözcüleri ağız birliği etmişler «Hür ve demokratik rejim» diye bağırıyorlar. Nedir bu hür ve demokratik rejim denen şey, Bu sistemin bilimdeki adı nedir? Feodalitemidir? Kapitalizm midir? Yoksa emperyalizme bağımlı çarpık

ve feodaliteyi tamamen tasfiye edememiş bir kapitalizmdir?. İşte bu soruların cevaplarını onlardan alamazsınız. Çünkü kitleler artık kapitalizmin kirli yüzünü öğrenmişlerdir. Sermaye sınıfı bundan ötürü sistemin adını söylemekten çekiniyor. Kapitalizm, emperyalizm terimlerini bu yüzden kullanamıyorlar. Kitlelere onun daha değişik birşey olduğunu gösterebilmek için süslü cümleler kullanıyorlar. Amma elbette emekçilerin çıkarlarını savunanlarında buna karşı sordukları bir soru oluyor ve olacak. «Hür ve demokratik rejim» fakat kimin için? Sermaye için mi?. Yoksa emek için mi?

Kapitalist yola girmiş, feodal güçlerin de şu veya bu ülkelerde iktidarda buldukları az gelişmiş ülkelerde eğitim, saldırganlığı yaymaya yarar. Bu saldırganlık üretim biçiminin kaçınılmaz bir sonucudur. Çünkü sömürünün varolduğu her yerde sömürücü sınıflar kendi sistemlerini sürdürebilmek için saldırganlığa başvurmak zorundadırlar. Sömürünün kendisi zorbalıktır, onu sürdürebilmek te zorbalığı gerektirir. Bunu başarabilmek için eğitim başından itibaren kişileri yanlış bilgilerle donatmak yolunda kullanılır. Herşeyden önce insanlara tarih yanlış öğretilir. Tarihi olaylar çarpıtılır. Onları doğuran sosyo-ekonomik ortam gözardı edilir: Savaşların fetihlerin gerçek nedenleri neydi? Niçin insanlar başka ülkeleri işgal etmeye gidiyor, orada yübinlerce insanın ölümüne, mahvına sebep oluyor? Hele yirminci yüzyılda artık milyonlarca insanı yokeden bu gaddarlıklar neden yapılıyor? İnsanlığı bunlara kimler sürüklüyor? Niçin sürüklüyor? Bir ülkenin işçisinin, köylüsünün başka bir ülkedeki işçi ve köylüyle olan anlaşmazlığı nedir? Aralarında ne gibi bir düşmanlık

vardır ki, bu değişik halkların ,emekçi sınıfları birbirlerini boğazlıyorlar? Bütün bu cinayetlerin, bağnazlıkların sorumluları kimlerdir? İşte bütün bu soruların cevaplarını bu ülkelerin eğitim kurumlarından öğrenmek mümkün değildir. Ya gerçek nedenler gizlenir, ya da tamamen tersi bir neden ortaya atılır. Savaşların nedenleri kralların, prenslerin ve hükümetlerin iyi veya kötü niyetlerine bağlanır. Yahut meydana gelen aksi bir tesadüfün savaşı doğurduğu söylenir. Böylece okula giden bir çocuk herşeyden önce kendi halkının, ulusunun tarihini yanlış öğrenmiş olur. Radyo ve televizyon gibi okul dışı eğitim araçlarının da devreye girdiği günümüzde çocuk okul öncesinden itibaren şövenist, ırkçı saldırgan eğitimin etkisinde kalır. Çocuklara üstün bir ırkın evlatları oldukları empoze edilir. Üstün ırk olmalarının nedeni damarlarında dolaşan asil ve üstün kana bağlanır. Böylece halklar üstün ırklar ve üstün olmayan ırklar bölünmesine tabi tutulur. Eğer tarihte kazandıkları bazı savaşlar varsa bunların ekonomik temelleri bir kenara bırakılır ve üstün ırk oldukları için o savaşları kazandıkları anlatılır. Gene sağlanan ekonomik başarılar aynı nedene bağlanır. Bazı halklar tarihi düşman olarak sunulur. Böylelikle ülkenin insanları daha çocukluk günlerinden itibaren toplumun sınıfsal durumu yerine, dost veya düşman olan halklar ayırımı ile karşı karşıya gelir. Fetihler ve yağma hareketleri büyük kahramanlıklar, o yağmacılığa karşı doğan haklı direnmeler ise ihanet olarak vaşiflandırılır.

Bu eğitim politikasının en iyi örneğini Türkiye'de görebiliriz. Bugün Türkiye'de televizyonun karşısına geçen, radyo dinliyen ve okula giden bir in-

sanı yukarıda anlatıklarımızla karşılaşır. Okula ayağını atan çocuk «ne mutlu türküm diyene» veya «Bir Türk Dünyaya Bedeldir» şeklindeki sözlerle karşılaşır. Veyahut asker biçimi esas duruşa geçerek «Türküm, doğruyum, çalışkanım...» andı içer. Bu sözleri elbetteki sıradan sözler sayamayız. Bunlar belli bir dünya görüşünü, ırkçı, saldırgan olan bir görüşü kişilerin beynine yerleştirmeye yarıyan sözlerdir. Ve bunlar belli bir politik durumu ifade eder. Bu durum ırkçı şöven dünya görüşünün bazı cümlelerindeki yansımasıdır. Elbette bizim amacımız burada türk halkını kötülemek değildir. Amacımız insanların aralarında bulunan eşitsizliklerine neden olarak üstün ırk veya asil kan gibi nedenlerin gösterilemeyeceğini belirtmektir. Türk halkı dünyada bulunan hiç bir halktan ne üstündür, ne de daha kötüdür. Bir halkın iyi veya kötü oluşu böyle soyut nedenlerle değil içerisinde yaşadığı sosyo-ekonomik koşullarla belirlenir. Bir halk sömürüyü defettiği, maddi ve manevi gelişmesini geliştirdiği, insanlığa hizmet ettiği ölçüde övünmeye hak kazanır. Elbette yukarıdaki görüşler Türk halkının gerçek görüşleri değildir. Türk işçileri ve diğer emekçi kesimleri kendilerinin başka halklardan daha üstün kana sahip olduklarını ileri süremezler. Onlar dünyanın bütün emekçilerinin kardeş olduklarının blincine varmışlar ve varacaklar. Bu ırkçı görüşler bütün ülkelerde sömürücü güçlerin görüşleridir ve sömürüyü sürdürmeye, başka halkları boyunduruk altında tutmaya, emekçilerin iktidarlarının kurulmasını engellemeye yarar. Bu politika militarizmi geliştirme amacını taşır. Ve egemen sınıflar militarizmi haya-

tın her alanında özellikle de eğitim kurumlarında yaymaya çaba sarfederler.

Gene Türkiye'deki eğitim kurumlarında okutulan tarih derslerine bakalım. Üç kıtaya yayılan Osmanlı İmparatorluğu göklere çıkarılır. Savaşların nedenleri anlatılırken türklerin kahramanlıklarından bahsedilir. Yani neden olarak üstün ırk gösterilir. Cysa biliyoruz ki Osmanlı İmparatorluğu saldırgan bir imparatorluktur. Yönetimi içerde ve dışarda despotluğu zirveye çıkarmıştır. Fetih hareketleri sadece padişahların kasalarını doldurmaya yaramıştır. Bu saldırgan politika ne Türk halkına, nede ülkeleri işgal edilen diğer halklara yıkımdan başka birşey getirmemiştir. gittikleri yerlerde insanları öldürmüşler, köylerini, şehirlerini yakmışlar, ekonomilerini altüst ederek kendilerine bağlı hale getirmişler Osmanlılar hiç bir yerde kölelik ve zulüm dışında birşey yapmamışlardır. Devletin sınırları içerisindeki halklar için de zulüm olmuştur bu savaşlar. Amma tarih kitaplarına bakıyorsanız bütün bu zulümler, kahramanlık şeklinde gösteriliyor. Acaba Osmanlı ordularının başka bir ülkeyi fethederken yaptıklarıyla kahramanlığın bir ilgisi varmıdır? Kuşkusuz hayır. Gene bu İmparatorluğun yaptığı bazı köprüler, yollar ve kervansaraylar uygarlık eserleri olarak sunuluyor. Elbette yapılmış eserlerdir bunlar, amma Osmanlı yağmacılığının sürmesine hizmet etmişlerdir ve o amaçla yapılmışlardır bütün bunlar. Kaldı ki Osmanlı ordularının yapısı İrkçı görüşün çürüklüğünü bizzat ortaya koymaya yetiyor. Osmanlı orduları yalnız türklerden değil, birçok halklardan oluşuyordu. Özellikle Kürdistan, Balkan ve Arap ülkeleri birer asker deposuydular. Ayrıca devşirmelerden

oluşuyordu ordunun büyük bir bölümü. Ohalde çeşitli halkların oluşturduğu bu orduların başarılarını üstün ırka veya asil kana bağlamaya imkan var mıdır? Aynı şekilde tarihi düşman olarak bazı ülke halklarının ilan edilmesi büyük bir safsatadan, demagojiden ibaret kalmıyormu? Elbette hiç bir halk, diğerinin tarihi düşmanı olamaz. Düşman olan emekçi yığınlar değil, egemen çevrelerdir, sömürücülerdir.

Bu şekildeki ırkçı, gerici eğitimin başlıca iki nedeni vardır. Bu amaçlar sömürünün var olduğu bütün toplumlarda, ister emperyalist olsun isterse az gelişmiş olsun aynıdır.

Birincisi içeride sömürüyü yoğunlaştırıp, sürdürmek ve gerektiğinde emekçileri en ağır baskılar altında tutabilmek, ikincisi ise koşullar elverdiğinde başka halklara saldırmak, oradaki zenginlik kaynaklarına el koyarak sömürmek. Kuşkusuz bunu yapabilmek için de ırkçı, gerici hizmet eden saldırgan bir toplum yapısı oluşturmak gerekir. İşte eğitime kazandırılan bu niteliğin amacı budur.

Az gelişmiş ülkelerin içerisinde buldukları sosyal ve ekonomik koşulların aynı olmadıklarını, bununla eğitim politikasının belirlenmesinde değişik durumlar ortaya çıkardığını daha önce belirtmiştik. Şimdi kısaca bu ülkeleri sosyo-ekonomik yapıları itibariyle ayırarak eğitim politikalarına değinelim.

Kapitalist yola yeni girmiş veya kapitalizmi bir hayli geliştirmek suretiyle onu hakim üretim biçimine dönüştürmüş, feodal güçlerin iktidara ortak oldukları ve emperyalizmin güdümüne de girmiş bazı ülkeler vardır ki bunların eğitim politikaları yukarıda geniş bir biçimde incelenmiştir.

Bunların içerisinde kendileri emperyalizm tarafından sömürdükleri halde başka ülkeleri işgal eden, oraları sömürgeleştiren az gelişmiş ülkelerde vardılar. Bunlarda eğitim genel olarak yukarıda anlattığımız biçimlerde. Ancak bu ülkelerde eğitim sömürge haline getirilen ülke halkına karşı özel bir biçim alır. Sömürgeci ülke; ya o halkın varlığını tamamen inkar eder, ya da kendi soyuna bağlı sayar amma bazı ayrı yönlerini de kabul eder. Hatta bazan ayrı bir halk olduğunu inkar etmez, fakat onun geri olduğunu, gelişmesi için kendisinin sunduğu medeniyete ihtiyacı olduğunu ileri sürer. Şayet sömürge ülke halkının varlığı inkar edilirse eğitim, bu halkın tarihini, edebiyatını, dil ve kültür değerlerini inkara yöneliktir. Bunlardan hiç bir surette bahsedilmez. Sömürgeci ülke o halkın tarihi ve kültürel değerlerini, sanat eserlerini, folklorünü kendisine mal ederek kitleleri aldatmaya çalışır. Bu ülkelerde eğitim ileri derecede ırkçı militarist karakterde ve asimilasyoncudur.

Diğer bir grup az gelişmiş ülkelerde ise bir yandan sömürgeci ülkenin uyguladığı, ırkçı asimilasyoncu, gerici eğitim, bir yandan da kurtuluşçu güçlerin kitlelere sunduğu, karşıt öze sahip eğitim. Kurtuluşçu güçlerin sunduğu bu eğitim de değişik nitelikler gösterir. Eğer kurtuluş mücadelesi veren bu güçler, yabancı boyunduruğunun kırılmasından sonra sosyalist bir yola girmeyi, yani toplumdaki sömürüyü yoketmeyi amaçlıyorsa kitlelere götördükleri eğitim, anti-emperyalist, anti-feodal anti sömürgeci ve anti-kapitalist özellikler gösterir. Şayet kurtuluşçu güçler yabancıların kovulmasından sonra sömürüye dayanan üretim biçimini tasfiye etme-

yi amaçlayan bir yolda iseler elbette eğitim yukarıda sayılan özelliklerin tümüne sahip olamaz.

Bazı az gelişmiş ülkelerde kültür emperyalizme bağımlıdır.

Emperyalizme bağımlı olan eğitim, emperyalist sömürü mekanizmasının bir parçasını oluşturur. Emperyalizm ve onun yerli ortakları bu sistemin propaganda-sını yapan bir eğitim sistemi kurarlar. Emperyalist ülkelerin kof sömürünün devamına hizmet eden, emek düşmanı kültürü kitleleri afyonlamakta bolca kullanılır çoğu zaman basın yayın organlarında ve eğitim kurumlarında ustalıklı yürütülen emperyalist propagandanın farkına bile varmazlar kitleler. Sinemalar tiyatrolar ve televizyon ekranları uyutucu filmlerle doludur. Bu filmler gerçekleri çarpıtan emperyalist - kapitalist sistemin reklamlarıdır. Başlıca amaç bu ülkelerdeki hayatı olduğundan değişik göstermek, izleyicileri kandırmak ve sistemin üstünlüğüne onları inandırmaktır. Az gelişmiş ülkenin insanları o ülkedeki işçi mahalleleri, eğitim, sağlık hizmetleri, çalışma koşulları ile değil, mutlu azınlığın emrindeki villaları lüks otelleri, son model arabalarıyla tanır. Kitap ve yayın hayatının diğer alanları da aynı yalanlarla doludur. Burjuva propagandası yapan kitaplar lüks kapaklar içerisinde vitrinleri süsler. Teksas, tommiks türünden afyonlayıcı uyurma masallar çocukların ellerinden düşmez. Burjuva basını elindeki geniş olanaklarla kitlelerin bilinçlenmelerinin önüne geçmeye, onları emperyalist ülkelere hayran bırakmaya yönelik çalışmalarına hiç ara vermez. Emperyalizmin dünya üzerinde oynadığı çirkin oyunlar gerçek nedenlerinden soyutlanarak, yanlış bir biçimde sunulur. Örneğin Afrika ormanlarında sömürge-

ciliğin, emperyalizmin varlığına kanıt teşkil eden tarzan tipi beyaz insan, kötü siyahlarla mücadele eden, fakirlerin yardımına koşan iyi bir kişi olarak tanıtılır. Amerika kızılдерilerinin bütün medeniyetlerini yerle bir eden sümürgeci beyazlar yenilik ve medeniyet taşıyıcıları olarak gösterilmeye çalışılır. Ve emperyalizmin açtığı Vietnam'daki gibi savaşlar hürriyet uğruna yapılan savaşlar şeklinde açıklanır.

Dünyanın sömürülen, ezilen halklarını geri kafalı, yeteneksiz ve medeniyete ihtiyacı olan insanlar şeklinde gösteren emperyalist propaganda bu tür az gelişmiş ülkelerde de yaygın bir biçimde yürütülür. İnsanları kendi sorunlarından uzaklaştırmak, düşüncelerini, doğruyu bulmalarını engellemek için seks ve cinayet filmleri piyasayı kaplar. Az gelişmiş ülkenin çocuğunun elinde teksas-tommiks, gözlerinin önünde ise seks man-yaklıklarını anlatan iğrenç filmler. Böylece emperyalizm bunalıma sürüklediği ve üzerine büyük kârlar inşa etmek suretiyle geliştirdiği kirli işleriyle az gelişmiş ülkelerin insanının beynini yıkamaya çalışıyor. Bunun yanında emperyalist ülkeler hukukun üstünü olduğu herkesin eşit bulunduğu, yasaların bütün sınıf ve tabakalara aynı ölçüde uygulandığı ülkeler şeklinde anlatılırlar bütün bu araçlarla.

Bu ülkelerde din istismarı her zaman yapılmaktadır.

Kabul etmek gerekir ki az gelişmiş ülkelerin sömürücü güçleri tarafından en büyük ustalık bu alanda gösterilmektedir. Eğitim kurumları çocuklara yanlış dini bilgiler verirler. Ancak bu alandaki istismar bu kadarla kalmaz. Burjuva basını, radyo ve televizyon gibi yaygın organları bu amaca hizmette etkin bir rol oynar-

lar. Sermaye sınıfının aslında dini yoktur. Bu sınıf, dini karını arttırmaya hizmet ettiği ölçüde kullanır. Sömürü düzeninde meydana gelen doğal ve haklı tepkileri mutlaka dinsizlik şeklinde göstermeye çalışır. İlerici güçlerin dini kaldıracaklarının, halkı inançlarından zorla ayıracaklarını söylemek suretiyle halk tabakalarıyla aralarını açmaya çalışır. Bunun için dini eğitimin yaygınlaştırılmasını ,dini kurumların çoğaltılmasını savunur. Sermaye. Halk çocuklarının dini eğitim, görmelerini teşvik etmek suretiyle, onlara gerici, sömürüye hizmet sunan ve çoğu zaman dinle ilgisi dahi bulunmayan bilgiler sunar. Oysa ne çocuğuna dini eğitim gördürür, ne de kendi yaşantısı ,dini kurallara uyar. Reklam amacı dışında ibadet etmek akıllarına bile gelmez. Kumarhanelerde, içki sofralarında, büyük otellerin kuytu köşelerinde ve batakhanelerde hertürlü rezaleti çıkarırken ,kitlelerin karşısına dini savunuyor pozlarında çıkmalarının nedeni sadece ve sadece sömürüyü sürdürmektir.

Anti-emperyalist bir politika izliyen, sosyalist ekonominin inşası için çalışan ülkelerde eğitim.

Yukarıda sömürücü güçlerin iktidarda buldukları ülkelerde eğitimin durumunu genişçe inceledik. Bu ülkelerde iktidarda olan güçlerle, sosyalist kuruluşa geçmeye çalışan ülkelerdeki iktidar güçlerinin çıkarları birbirlerine tamamen terstir. Çıkarları, toplumsal yerleri ve dünya görüşleri birbirlerine zıt olan bu sınıf ve tabakaların eğitime verdikleri biçim, kazandırdıkları öz tamamen ayrıdır.

Kuşkusuz emekçi kitlelerin çıkarlarını gözeten iktidarların varolduğu ülkelerde de eğitim kurumları sınıyasal olarak henüz yetersizdir. Nitelik bakımından eği-

tim istenilen düzeye ulaşamamıştır. Köy-kent arasında farklar mevcuttur. Çünkü sosyalist ekonomisinin inşası ileri düzeye ulaştırılmadıkça eğitimdeki geriliğin dengeszliğin tamamen ortadan kaldırılması mümkün değildir. Çünkü bu iktidarlar kısa bir süre önce sömürü sisteminin yarattığı bir sürü olumsuzlukları devralmışlardı. Bunların hemen ortadan kalkacağını, maddi temellerini yaratmadan düzeleceğini söylemek hayalcilik olur ve bilime ters düşer. Ancak sosyalist ekonominin güçlendirilmesi, yeni dünya görüşünün topluma hakim kılınması, gerici kültürün yerine yeni ve ilerici kültürün konmasıylaadır ki eğitim istenilen düzeye erişebilir.

Bu böyle olmakla beraber; eğitimin hizmet ettiği sınıflar, eğitimin özü, eğitimin planlanmasında uygulanan amaçlar her iki tür az gelişmiş ülkelerde tamamen zittir.

Sosyalizm yoluna girmiş az gelişmiş ülkelerde eğitim metafizik değildir. Olayları maddi temellerinden ayırmaz. Her olayın altında yatan gerçek nedenlerin bilimsel tahlillerinin yapılması bir yöntem ve dünya görüşü olarak anlatılır kitlelere. Soyut kavramlar yerini hayatın gerçeklerine bırakır. Toplumda üretim biçimi, sınıfların varlığı, iktidar mücadelesinin nedenleri, amaçları, sınıflararası uzlaşmaz çelişkiler, kısaca sosyalist dünya görüşü öğretilir. Eğitim, olayların maddi temellerinin anlaşılmasını sağlayacak biçimde düzenlenir. Sınıflar ortadan kaldırıldıkça -ki ilk andan itibaren tekeli yerli, yabancı sermaye ile, feodal mülkiyet biçimi tasfiye edilir- eğitimde daha önceden var olan dengesizlikler ortadan kalkar. Eski düzenin ege men çevrelere sunduğu bütün eğitim imtiyazları, maddi temelleri yok edildiğinden ortadan kalkarlar. Eğitim seferberliği bu ülkelerde büyük bir uğraşı halini alır.

Sadece okul çağındaki çocukların değil, bütün halk kitlelerin eğitimden geçmesi sağlanır. Eğitimdeki anarşik yapı yerini planlı bir uygulamaya terk eder.

Eğitim bir bütün olarak sömürüye değil, sömürsüz bir dünyanın yaratılmasına hizmet eder. Emperyalizmin kovulduğundan onun propagandasını yayan bütün mekanizmalar parçalanır ve ortadan kalkar. Okul çağında bulunan her yaştaki insana, tarladaki köylüye, fabrikalardaki işçiye emperyalizmin içyüzünü açıklayan bir eğitim hizmeti sunulur. Yerli ve yabancı sömürü çevrelerinin bütün kitlelere sunduğu gerici, insanlık düşmanı, uyutucu kültüre karşı savaş açılır. O beyin yıkama araçlarının hepsi ortadan kaldırılır.

Teorik eğitimin yanında, pratik eğitim önemli bir yer tutar. Emekçi kitlelerin çalışarak eğitilmeleri, daha öncekiyle kıyaslanamayacak bir biçimde sağlanır. Hertürlü ırkçı, asimilasyoncu, emperyalizme hizmet eden ve kitleleri afyonlamaya yarıyan eğitim ve propaganda ortadan kaldırılır. Doğru bir tarih bilgisi verilir.

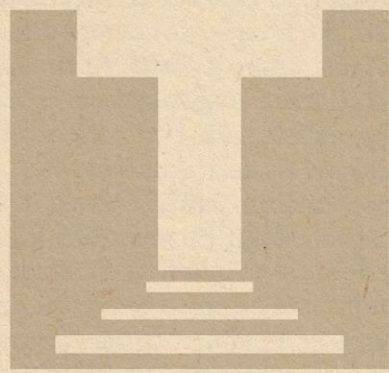
Daha önce yaratılan gerici nitelikteki bütün kültür değerleriyle mücadele bütün sosyalist güçlerin başlıca amaçlarından biridir. Çünkü Sömürü düzeni varlığını sürdürmek için kendine göre bir insan tipi yaratmış, kendisine hizmet edecek bir kültür ortamı oluşturmuştur. Sosyalist güçler ise sömürü yerine emeğin üstünlüğünü öngören yeni bir insan ve toplum tipi yaratma uğraşısını verirler.

Örneğin ABD'nin Vietnam'da bulunduğu yıllarda yarattığı sefalet ve çirkinlikler bilinmektedir. Onlar Vietnam'dan çekildikten sonra arkalarında batakhane

haline gelmiş, ahlaksızlığın en üst düzeye çıktığı Vietnam şehirlerini bıraktılar. Oysa onları kovan sosyalist ve demokratik güçler bu çirkinliklerle mücadeleyi ön plana aldılar. Emperyalizmin hayattan uzaklaştırdığı, insanları topluma yeniden kazandırabilmek için büyük bir çabaya giriştiler.

Sonuç :

Buraya kadar az gelişmiş ülkelerin eğitim sorunlarına kısaca değindik. Kuşkusuz bu kadar kısa bir çalışma ile eğitim sorununu yeterince dile getirmek olanaksızdır. Amma gene de bazı eğitim sorunlarına ve uygulama biçimlerine değinip, bazı gerçekleri gözler önüne sermeye çalıştık. Bugün dünya üzerinde mücadele devam ediyor, Bu mücadele nerede ve nasıl olursa olsun güçlerden birinin üstünlüğüyle sona eriyor. Günümüzde sosyalizm-kapitalizm mücadelesi devam ediyor. Bu mücadele fabrikalarda, okullarda, kırsal alanlarda, kısa toplumsal hayatın her yerinde sürüyor. Eğitim bu evrensel mücadelenin bir parçasıdır. Üstelik eğitim hizmetleri insanların beyinlerine hitap ettiğinden önemini yitirmek şöyle dursun giderek arttırıyor. İlerici, insanlıktan yana, sömürsüz, halkların kardeşliği üzerine kurulu, yani sosyalist bir dünyanın yaratılmasına hizmet eden eğitim ile gerici, insanlık düşmanı ve sömürüye hizmet eden eğitim arasındaki mücadeleye aralıksız olarak sürüyor hergün.

TÜSTAV

Halkevleri Basımevi - ANKARA